

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

18. prosince 2014*

„Řízení o předběžné otázce — Listina základních práv Evropské unie — Článek 19 odst. 2 — Směrnice 2004/83/ES — Minimální normy týkající se podmínek přiznávání postavení uprchlíka nebo statusu podpůrné ochrany — Osoba, která má nárok na podpůrnou ochranu — Článek 15 písm. b) — Mučení a nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu — Článek 3 — Příznivější normy — Žadatel trpící vážným onemocněním — Neexistence odpovídající léčby v zemi původu — Článek 28 — Sociální péče — Článek 29 — Zdravotní péče“

Ve věci C-542/13,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Cour constitutionnelle (Belgie), ze dne 26. září 2013, došlým Soudnímu dvoru dne 17. října 2013, v řízení

Mohamed M'Bodj

proti

État belge,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, K. Lenaerts, místopředseda, M. Ilešič, L. Bay Larsen (zpravodaj), T. von Danwitz, J.-C. Bonichot a K. Jürimäe, předsedové senátů, A. Rosas, E. Juhász, A. Arabadžev, C. Toader, M. Safjan, D. Šváby, M. Berger a A. Prechal, soudci,

generální advokát: Y. Bot,

vedoucí soudní kanceláře: V. Tourrès, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 24. června 2014,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za M. M'Bodje S. Benkhelifa, avocate,
- za belgickou vládu C. Pochet a T. Maternem, jako zmocněnci, ve spolupráci s J.-J. Masquelinem, D. Matrayem, J. Matray, C. Piront a N. Schynts, avocats,
- za německou vládu T. Henzem a B. Beutlerem, jako zmocněnci,
- za řeckou vládu M. Michelogiannaki, jako zmocněnkyní,

* Jednací jazyk: francouzština.

— za francouzskou vládu F.-X. Bréchotem a D. Colasem, jako zmocněnci,
— za vládu Spojeného království C. Bannerem, barrister,
— za Evropskou komisi M. Condou-Durande a R. Troostersem, jako zmocněnci,
po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 17. července 2014,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 2 písm. e) a f), článků 15 a 18, čl. 20 odst. 3, jakož i článků 28 a 29 směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby [aby mohli být uznáni za uprchlíka nebo osobu], která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (Úř. věst. L 304, s. 12; Zvl. vyd. 19/07, s. 96).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi M. M'Bodjem, mauritánským státním příslušníkem, a État belge (Belgickým státem), týkajícího se rozhodnutí Service public fédéral Sécurité sociale (Federální veřejné správy sociálního zabezpečení) o zamítnutí žádosti M. M'Bodje o přiznání dávek nahrazujících příjem a integračních dávek.

Právní rámec

Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

- 3 Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsaná dne 4. listopadu 1950 v Římě (dále jen „EÚLP“), v článku 3, nadepsaném „Zákaz mučení“, stanoví:

„Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.“

Unijní právo

- 4 Body 5, 6, 9, 10, 24 a 26 odůvodnění směrnice 2004/83 znějí:

„(5) Dále by podle závěrů z Tampere měly být předpisy o postavení uprchlíků doplněny opatřeními týkajícími se podpůrných forem ochrany, které by poskytovaly náležité postavení každé osobě, která takovou ochranu potřebuje.

(6) Hlavním cílem této směrnice je na jedné straně zajistit, aby členské státy používaly společná kritéria pro zjišťování totožnosti osob, které mezinárodní ochranu skutečně potřebují, a na druhé straně zajistit minimální úroveň výhod poskytovaných těmto osobám ve všech členských státech.

[...]

(9) Do oblasti působnosti této směrnice nespádají ti státní příslušníci třetího státu nebo osoby bez státní příslušnosti, kterým je povoleno zůstat na území členských států nikoli z důvodů potřeby mezinárodní pomoci, ale na základě uvážení z rodinných nebo humanitárních důvodů.

(10) Tato směrnice ctí základní práva a dodržuje zásady uznané zejména Listinou základních práv Evropské unie [(dále jen „Listina“)]. Tato směrnice zejména usiluje o zajištění plného dodržování lidské důstojnosti a práva na azyl u žadatelů o azyl a jejich rodinných příslušníků, kteří je doprovázejí.

[...]

(24) Je nezbytné stanovit také minimální normy pro definici a obsah statusu podpůrné ochrany. Podpůrná ochrana by měla být doplňkovou a dodatečnou k ochraně uprchlíků zakotvené v Ženevské úmluvě [o právním postavení uprchlíků, podepsané v Ženevě dne 28. července 1951 (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 189, s. 150, č. 2545 (1954))].

[...]

(26) Nebezpečí, kterým je všeobecně vystaveno obyvatelstvo jednotlivých zemí nebo jeho část, sama o sobě nepředstavují konkrétní ohrožení, které by mohlo být hodnoceno jako vážná újma.“

5 Článek 2 písm. a), c), e), f) a g) této směrnice stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

a) ‚mezinárodní ochranou‘ postavení uprchlíka nebo postavení podpůrné ochrany, definované v písmenech d) a f);

[...]

c) ‚uprchlíkem‘ státní příslušník třetí země, který se v důsledku oprávněných obav před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů nachází mimo zemi své státní příslušnosti a je neschopen přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu dotyčné země [...]

[...]

e) ‚osobou, která má nárok na podpůrnou ochranu,‘ státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, která nespĺňuje podmínky pro uznání za uprchlíka, ale u které existují závažné důvody se domnívat, že pokud by se vrátila do země svého původu, nebo v případě osoby bez státní příslušnosti do země svého dosavadního pobytu, byla by vystavena reálné hrozbě, že utrpí vážnou újmu uvedenou v článku 15 [...], přičemž tato osoba nemůže nebo vzhledem ke shora uvedené hrozbě nechce přijmout ochranu dotyčné země;

f) ‚statusem podpůrné ochrany‘ uznání státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti členským státem za osobu, která má nárok na podpůrnou ochranu;

g) ‚žádostí o mezinárodní ochranu‘ žádost o ochranu členským státem podaná státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti, u níž lze předpokládat, že žadatel usiluje o získání postavení uprchlíka nebo statusu podpůrné ochrany, a ve které nežádá výslovně o jinou formu ochrany, jež nespĺadá do oblasti působnosti této směrnice a o níž lze požádat samostatně“.

6 Článek 3 uvedené směrnice stanoví:

„Členské státy mohou zavést nebo zachovávat příznivější normy pro určování osob splňujících podmínky pro získání postavení uprchlíka nebo osob, které mají nárok na podpůrnou ochranu, a pro určování obsahu mezinárodní ochrany, jsou-li slučitelné s touto směrnicí.“

7 Článek 6 téže směrnice zní následovně:

„Mezi původce pronásledování nebo vážné újmy patří:

- a) stát;
- b) strany nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu;
- c) nestátní původci, lze-li prokázat, že původci uvedení v písmenech a) a b), včetně mezinárodních organizací, nejsou schopni nebo ochotni poskytnout ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou [...]

8 Článek 15 směrnice 2004/83, uvedený v kapitole V, nadepsané „Podmínky pro získání nároku na podpůrnou ochranu“, pod nadpisem „Vážná újma“, stanoví:

„Vážnou újmou se rozumí:

- a) uložení nebo vykonání trestu smrti nebo
- b) mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu nebo
- c) vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu.“

9 Článek 18 této směrnice stanoví:

„Členské státy přiznají status podpůrné ochrany státnímu příslušníku třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti splňujícím podmínky pro získání podpůrné ochrany podle kapitol II a V.“

10 Článek 20 odst. 3 uvedené směrnice stanoví:

„Při provádění [...] kapitoly [VII] členské státy zohlední zvláštní situaci zranitelných osob, například nezletilých osob, nezletilých osob bez doprovodu, zdravotně postižených osob, starých osob, těhotných žen, osamělých rodičů s nezletilými dětmi a osob, které byly podrobeny mučení, znásilnění nebo jiným formám hrubého psychického, fyzického nebo sexuálního násilí.“

11 Články 28 a 29 téže směrnice, zařazené do její kapitoly VII, upravují přiznávání dávek sociální péče osobám, kterým bylo přiznáno postavení uprchlíka nebo status podpůrné ochrany, a přístup těchto osob ke zdravotní péči.

Belgické právo

12 Článek 9b zákona ze dne 15. prosince 1980 o vstupu cizinců na státní území, o jejich pobytu a usazování se na státním území a o jejich vyhošťování (loi du 15 décembre 1980 relative à l'accès au territoire, au séjour, à l'établissement et à l'éloignement des étrangers), ve znění rozhodném z hlediska skutkového stavu ve věci v původním řízení (dále jen „zákon ze dne 15. prosince 1980“), v odstavci 1 stanoví:

„Cizinec, který pobývá v Belgii, který prokáže svou totožnost v souladu s odstavcem 2 a který trpí takovým onemocněním, jež představuje reálnou hrozbu pro jeho život nebo fyzickou integritu nebo reálnou hrozbu nelidského či ponižujícího zacházení v případě, kdy v zemi jeho původu nebo v zemi jeho pobytu neexistuje žádná odpovídající léčba, je oprávněn podat žádost o povolení k pobytu v [Belgickém k]rálovství, a to ministru nebo jím pověřené osobě.“

13 Článek 48/4 zákona ze dne 15. prosince 1980 zní:

„1) Status podpůrné ochrany se přiznává cizinci, který nesplňuje podmínky pro uznání za uprchlíka, na kterého se nevztahuje článek 9b a u kterého existují závažné důvody se domnívat, že pokud by se vrátil do země svého původu nebo v případě osoby bez státní příslušnosti do země jejího dosavadního obvyklého pobytu, byl by vystaven reálné hrozbě, že utrpí vážnou újmu uvedenou v odstavci 2, a který nemůže nebo vzhledem ke shora uvedené hrozbě nechce přijmout ochranu dotyčné země, a to pouze pokud se na něj nevztahují vyluky stanovené v článku 55/4.

§ 2 Vážnou újmu se rozumí:

- a) uložení nebo vykonání trestu smrti nebo
- b) mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu nebo
- c) vážné ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu.“

14 Článek 4 zákona ze dne 27. února 1987 o dávkách pro zdravotně postižené osoby (loi du 27 février 1987 relative aux allocations aux personnes handicapées; dále jen „zákon ze dne 27. února 1987“) stanoví:

„§ 1 Dávky stanovené v článku 1 lze přiznat pouze osobě, která má své skutečné bydliště v Belgii a která je:

1. belgickým státním příslušníkem,
2. státním příslušníkem členské země Evropské unie;

[...]

5. uprchlíkem [...]

[...]

§ 2 Král je oprávněn vyhláškou projednanou v Radě ministrů za podmínek, které stanoví, rozšířit působnost tohoto zákona na další kategorie osob, než jsou kategorie uvedené v odstavci 1, které mají své skutečné bydliště v Belgii.

[...]“

15 Královskou vyhláškou ze dne 9. února 2009, kterou se mění královská vyhláška ze dne 17. července 2006, kterou se provádí čl. 4 odst. 2 zákona ze dne 27. února 1987, o dávkách pro zdravotně postižené osoby, rozšířil král s účinností od 12. prosince 2007 působnost zákona na cizince zapsané v registru obyvatel.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

16 Mohamed M'Bodj přicestoval do Belgie dne 3. ledna 2006. Podal žádost o azyl a později žádost o povolení pobytu ze zdravotních důvodů, přičemž obě žádosti byly zamítnuty, a proti rozhodnutím o zamítnutí těchto žádostí podal několik neúspěšných opravných prostředků.

- 17 Dne 27. května 2008 podal M. M'Bodj na základě článku 9b zákona ze dne 15. prosince 1980 novou žádost o povolení pobytu ze zdravotních důvodů odůvodněnou vážnými následky, kterými trpěl v důsledku napadení jeho osoby v Belgii. Tato žádost byla dne 19. září 2008 prohlášena za přípustnou, na základě čehož byl dotyčný zapsán do evidence cizinců.
- 18 Po vydání obecného potvrzení o uznání snížené výdělečné schopnosti a ztráty soběstačnosti podal M. M'Bodj dne 21. dubna 2009 žádost o dávky nahrazující příjem a o integrační dávky.
- 19 Dne 5. října 2009 Service public fédéral Sécurité sociale tuto žádost zamítla s tím, že M. M'Bodj nesplňoval podmínky státní příslušnosti stanovené v čl. 4 odst. 1 zákona ze dne 27. února 1987. Uvedený orgán dále konstatoval, že M. M'Bodj je zapsán v evidenci cizinců, takže mu nepřísluší právo usadit se v Belgii.
- 20 Dne 31. prosince 2009 podal M. M'Bodj proti rozhodnutí, jímž byla uvedená žádost zamítnuta, žalobu k tribunal du travail de Liège (pracovněprávnímu soudu v Lutychu).
- 21 Nezávisle na podání této žaloby bylo M. M'Bodjovi dne 17. května 2010 povoleno setrvat na území Belgie z důvodu jeho zdravotního stavu, a to po neomezenou dobu.
- 22 Rozsudkem ze dne 8. listopadu 2012 se tribunal du travail de Liège rozhodl položit Cour constitutionnelle (ústavnímu soudu) předběžnou otázku, jejíž podstatou je určení, zda je článek 4 zákona ze dne 27. února 1987 v rozporu s blíže určenými ustanovení Constitution belge (belgické ústavy), ve spojení s čl. 28 odst. 2 směrnice 2004/83, neboť vylučuje možnost přiznat dávky zdravotně postiženým osobám pobývajícím v Belgii na základě článku 9b zákona ze dne 15. prosince 1980, kterým z toho titulu svědčí status mezinárodní ochrany podle této směrnice, ačkoli vyplácení těchto dávek uprchlíkům, kteří podle tohoto soudu požívají stejné mezinárodní ochrany, umožňuje.
- 23 Cour constitutionnelle v předkládacím rozhodnutí konstatuje, že ačkoli již rozhodoval o předběžné otázce týkající se takového rozdílného zacházení mezi danými dvěma kategoriemi cizinců, nemusel při té příležitosti brát v úvahu směrnici 2004/83.
- 24 Za těchto podmínek se Cour constitutionnelle rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
 - „1) Musí být čl. 2 písm. e) a f) a články 15, 18, 28 a 29 směrnice [2004/83] vykládány v tom smyslu, že na sociální a zdravotní péči uvedenou v člancích 28 a 29 této směrnice musí mít nárok nejen osoba, které byl nezávislým orgánem členského státu přiznán na její žádost status podpůrné ochrany, ale také cizinec, kterému správní orgán členského státu povolil pobyt na území tohoto státu a který trpí takovým onemocněním, které představuje reálnou hrozbu pro jeho život nebo fyzickou integritu nebo reálnou hrozbu nelidského či ponižujícího zacházení v případě, kdy v zemi jeho původu nebo v zemi jeho pobytu neexistuje žádná odpovídající léčba?
 - 2) Je-li třeba na první předběžnou otázku podat odpověď, z níž plyne, že obě kategorie osob, které jsou v ní uvedeny, musí mít nárok na uvedenou sociální a zdravotní péči, musí být čl. 20 odst. 3, čl. 28 odst. 2 a čl. 29 odst. 2 téže směrnice vykládány v tom smyslu, že z povinnosti členských států zohlednit zvláštní situaci zranitelných osob, například zdravotně postižených osob, vyplývá, že těmto osobám musí být poskytovány dávky upravené zákonem ze dne 27. února 1987 [...], lze-li sociální pomoc zohledňující postižení poskytnout na základě zákona ze dne 8. července 1976 o veřejných centrech sociální pomoci (loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'action sociale)?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 25 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být články 28 a 29 směrnice 2004/83, ve spojení s čl. 2 písm. e), jakož i s články 3, 15 a 18 této směrnice, vykládány v tom smyslu, že členský stát musí nárok na sociální a zdravotní péči stanovenou těmito články přiznat státnímu příslušníkovi třetí země, kterému byl povolen pobyt na území tohoto členského státu na základě takových vnitrostátních právních předpisů, jako jsou předpisy dotčené ve věci v původním řízení, které v uvedeném členském státě povolují pobyt cizinci s onemocněním představujícím reálnou hrozbu pro jeho život nebo fyzickou integritu nebo reálnou hrozbu nelidského či ponižujícího zacházení v případě, že v zemi jeho původu nebo ve třetí zemi, kde pobýval předtím, neexistuje odpovídající léčba.
- 26 Z článků 28 a 29 směrnice 2004/83 vyplývá, že se tato ustanovení vztahují na osoby, kterým bylo přiznáno postavení uprchlíka nebo status podpůrné ochrany.
- 27 Je přitom nesporné, že vnitrostátní právní předpisy dotčené ve věci v původním řízení neupravují povolení k pobytu státních příslušníků třetích zemí, kteří mají oprávněné obavy před pronásledováním ve smyslu čl. 2 písm. c) směrnice 2004/83, a dále že jejich předmětem není přiznávání postavení uprchlíka státním příslušníkům třetích zemí, jejichž pobyt je povolen na jejich základě.
- 28 Z toho vyplývá, že Belgické království by podle článků 28 a 29 této směrnice mělo povinnost přiznat nárok na dávky uvedené v těchto člancích státním příslušníkům třetích zemí, kterým byl povolen pobyt na území Belgie na základě takových vnitrostátních právních předpisů dotčených ve věci v původním řízení, jen tehdy, kdyby na jejich povolení k pobytu muselo být nahlíženo jako na přiznání statusu podpůrné ochrany.
- 29 Podle článku 18 uvedené směrnice přiznají členské státy tento status státnímu příslušníku třetí země splňujícímu podmínky pro získání podpůrné ochrany.
- 30 V tomto ohledu je třeba připomenout, že tři typy vážné újmy definované v článku 15 směrnice 2004/83 představují podmínky, jež musí být splněny k tomu, aby určitá osoba mohla být považována za osobu, která může mít nárok na podpůrnou ochranu, když podle čl. 2 písm. e) této směrnice existují závažné důvody se domnívat, že pokud by se žadatel vrátil do dotčené země původu, byl by vystaven reálné hrozbě, že utrpí takovou újmu (rozsudky Elgafaji, C-465/07, EU:C:2009:94, bod 31, a Diakité, C-285/12, EU:C:2014:39, bod 18).
- 31 Na riziko zhoršení zdravotního stavu státního příslušníka třetí země, které nevyplývá z úmyslného odepírání péče tomuto státnímu příslušníkovi třetí země a proti kterému poskytují ochranu vnitrostátní právní předpisy dotčené ve věci v původním řízení, se ustanovení čl. 15 písm. a) a c) uvedené směrnice nevztahují, neboť újmou definovanou v těchto ustanoveních je jednak uložení nebo vykonání trestu smrti, jednak vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu.
- 32 Článek 15 písm. b) směrnice 2004/83 definuje vážnou újmu spočívající v mučení, nelidském či ponižujícím zacházení nebo trestu vůči státnímu příslušníkovi třetí země v zemi jeho původu.
- 33 Z tohoto ustanovení jasně vyplývá, že se vztahuje jen na nelidské či ponižující zacházení vůči žadateli v zemi jeho původu. Plyne z toho, že unijní zákonodárce počítal s přiznáním podpůrné ochrany jen v případech, kdy k takovému zacházení dochází v zemi původu žadatele.

- 34 Pro účely výkladu čl. 15 písm. b) směrnice 2004/83 musí být stejně jako cíle této směrnice dále zohledněny i některé skutečnosti, které náleží do kontextu tohoto ustanovení (v tomto smyslu viz rozsudek *Maatschap L. A. en D. A. B. Langestraat en P. Langestraat-Troost*, C-11/12, EU:C:2012:808, bod 27 a citovaná judikatura).
- 35 Tak například článek 6 této směrnice obsahuje výčet původců vážné újmy, což podporuje závěr, že taková újma musí spočívat v jednání třetí osoby, takže její příčinou nemůže být pouhá všeobecná nedostatečnost zdravotnického systému země původu.
- 36 Obdobně i bod 26 odůvodnění uvedené směrnice upřesňuje, že nebezpečí, kterým je všeobecně vystaveno obyvatelstvo jednotlivých zemí nebo jeho část, sama o sobě nepředstavují konkrétní ohrožení, které by mohlo být hodnoceno jako vážná újma. Z toho plyne, že riziko zhoršení zdravotního stavu státního příslušníka třetí země trpícího vážným onemocněním, které vyplývá z neexistence odpovídající léčby v zemi jeho původu, aniž jde zároveň o úmyslné odepírání péče tomuto státnímu příslušníkovi třetí země, nemůže postačovat k tomu, aby z něj plynula nutnost přiznat tomuto státnímu příslušníkovi podpůrnou ochranu.
- 37 Takový výklad podporují i body 5, 6, 9 a 24 odůvodnění směrnice 2004/83, ze kterých vyplývá, že cílem této směrnice je sice doplnit prostřednictvím podpůrné ochrany ochranu uprchlíků zakotvenou v Úmluvě o právním postavení uprchlíků, podepsané v Ženevě dne 28. července 1951, a to zjišťováním osob, které mezinárodní ochranu skutečně potřebují (v tomto smyslu viz rozsudek *Diakité*, EU:C:2014:39, bod 33), avšak do oblasti její působnosti nespádají osoby, kterým je povoleno zůstat na území členských států z jiných důvodů, a sice na základě uvážení z rodinných nebo humanitárních důvodů.
- 38 Povinnost vykládat čl. 15 písm. b) směrnice 2004/83 v souladu s čl. 19 odst. 2 Listiny (v tomto smyslu viz rozsudek *Abed El Karem El Kott a další*, C-364/11, EU:C:2012:826, bod 43 a citovaná judikatura), podle kterého nesmí nikdo být vystěhován do státu, v němž mu hrozí vážné nebezpečí, že by mohl být vystaven nelidskému či ponižujícímu zacházení, a s ohledem na článek 3 EÚLP, kterému výše citované ustanovení věcně odpovídá (rozsudek *Elgafaji*, EU:C:2009:94, bod 28), nemůže tento výklad zpochybnit.
- 39 V této souvislosti je třeba poukázat na to, že z judikatury Evropského soudu pro lidská práva vskutku plyne, že ačkoli se státní příslušníci jiných zemí, vůči kterým bylo vydáno rozhodnutí umožňující jejich vyhoštění, v zásadě nemohou domáhat práva setrvat na území státu, aby jim zde tento stát nadále poskytoval zdravotní, sociální či jinou péči a služby, může ve zcela výjimečných případech rozhodnutí vyhostit cizince trpícího vážným tělesným nebo duševním onemocněním do země, kde jsou prostředky k léčbě tohoto onemocnění omezenější než prostředky dostupné v uvedeném státě, vyvolávat otázky z hlediska článku 3 EÚLP, a to tehdy, když jsou humanitární důvody svědčící proti takovému vyhoštění naléhavé (viz zejména rozsudek *ESLP* ze dne 27. května 2008, *N. v. Spojené království*, § 42).
- 40 Skutečnost, že státní příslušník třetí země trpící vážným onemocněním nemůže být na základě článku 3 EÚLP, jak je vykládán Evropským soudem pro lidská práva, v těchto zcela výjimečných případech vyhoštěn do země, ve které neexistuje odpovídající léčba, nicméně neznamená, že by mu musel být povolen pobyt na území členského státu z titulu podpůrné ochrany podle směrnice 2004/83.
- 41 S ohledem na výše uvedené musí být čl. 15 písm. b) směrnice 2004/83 vykládán v tom smyslu, že vážná újma v něm definovaná nezahrnuje situaci, ve které je takové nelidské či ponižující zacházení, jako je zacházení uvedené v právních předpisech dotčených ve věci v původním řízení, které by žadateli trpícímu vážným onemocněním mohlo hrozit v případě návratu do země jeho původu, důsledkem neexistence odpovídající léčby v této zemi, aniž jde zároveň o úmyslné odepírání péče tomuto žadateli.

- 42 Článek 3 této směrnice ovšem umožňuje členským státům zavést nebo zachovat příznivější normy zejména pro určování osob splňujících podmínky pro získání postavení osoby, která má nárok na podpůrnou ochranu, jsou-li nicméně slučitelné s uvedenou směrnicí (v tomto smyslu viz rozsudek B a D, C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, bod 114).
- 43 Výhrada stanovená v článku 3 směrnice 2004/83 přitom brání tomu, aby členský stát zavedl nebo zachoval ustanovení přiznávající podpůrnou ochranu v ní stanovenou státnímu příslušníkovi třetí země trpícímu vážným onemocněním z důvodu rizika zhoršení jeho zdravotního stavu, které vyplývá z neexistence odpovídající léčby v zemi původu, jelikož taková ustanovení nejsou slučitelná s uvedenou směrnicí.
- 44 Vzhledem k úvahám rozvedeným v bodech 35 až 37 tohoto rozsudku by totiž přiznání nároku na postavení nebo status upravené ve směrnici 2004/83 státním příslušníkům třetích zemí, kteří se octli v situacích postrádající jakoukoli vazbu na logiku mezinárodní ochrany, bylo v rozporu s celkovou systematikou a s cíli této směrnice.
- 45 Z toho vyplývá, že takové právní předpisy, jako jsou předpisy dotčené ve věci v původním řízení, nelze kvalifikovat podle článku 3 této směrnice jako příznivější normy pro určování osob splňujících podmínky pro získání postavení osob, které mají nárok na podpůrnou ochranu. Státní příslušníci třetích zemí, kterým byl povolen pobyt na základě takových právních předpisů, tudíž nejsou osobami, kterým by byl přiznán status podpůrné ochrany a na které by se vztahovaly články 28 a 29 uvedené směrnice.
- 46 Přiznání takového statusu vnitrostátní ochrany členským státem z jiných důvodů, než na základě potřeby mezinárodní ochrany ve smyslu čl. 2 písm. a) směrnice, tzn. na základě uvážení z rodinných nebo humanitárních důvodů, ostatně nespadá, jak uvádí bod 9 odůvodnění uvedené směrnice, do oblasti působnosti této směrnice (rozsudek B a D, EU:C:2010:661, bod 118).
- 47 S ohledem na vše výše uvedené je třeba na první otázku odpovědět, že články 28 a 29 směrnice 2004/83, ve spojení s čl. 2 písm. e), jakož i s články 3, 15 a 18 této směrnice, musí být vykládány v tom smyslu, že členský stát nemusí nárok na sociální a zdravotní péči stanovenou těmito články přiznat státnímu příslušníkovi třetí země, kterému byl povolen pobyt na území tohoto členského státu na základě takových vnitrostátních právních předpisů, jako jsou předpisy dotčené ve věci v původním řízení, které v uvedeném členském státě povolují pobyt cizinci s onemocněním představujícím reálnou hrozbu pro jeho život nebo fyzickou integritu nebo reálnou hrozbu nelidského či ponižujícího zacházení v případě, že v zemi původu tohoto cizince nebo ve třetí zemi, kde pobýval předtím, neexistuje odpovídající léčba, aniž jde zároveň o úmyslné odepírání péče tomuto cizinci v uvedené zemi.

K druhé otázce

- 48 Vzhledem k odpovědi poskytnuté na první otázku není namístě odpovídat na druhou otázku.

K nákladům řízení

- 49 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Články 28 a 29 směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby [aby mohli být uznáni za uprchlíka nebo osobu], která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany, ve spojení s čl. 2 písm. e), jakož i s články 3, 15 a 18 této směrnice, musí být vykládány v tom smyslu, že členský stát nemusí nárok na sociální a zdravotní péči stanovenou těmito články přiznat státnímu příslušníkovi třetí země, kterému byl povolen pobyt na území tohoto členského státu na základě takových vnitrostátních právních předpisů, jako jsou předpisy dotčené ve věci v původním řízení, které v uvedeném členském státě povolují pobyt cizinci s onemocněním představujícím reálnou hrozbu pro jeho život nebo fyzickou integritu nebo reálnou hrozbu nelidského či ponižujícího zacházení v případě, že v zemi původu tohoto cizince nebo ve třetí zemi, kde pobýval předtím, neexistuje odpovídající léčba, aniž jde zároveň o úmyslné odepírání péče tomuto cizinci v uvedené zemi.

Podpisy